

Lærervejledning til Sundhedsdansk

Et sprogundervisningsmateriale om krop, sundhed og sygdom.
Måleretted Danskuddannelse til voksne udlændinge.

■ INDHOLD

KORT OM MATERIALET	3
BAGGRUND FOR MATERIALET	3
MÅLET MED MATERIALET	4
MATERIALETS OPBYGNING OG EMNER	5
HER FINDER DU MATERIALET	5
FORSLAG TIL BRUG AF MATERIALET – TRIN FOR TRIN	7
MATERIALETS NIVEAU OG PROGRESSION	8
EVALUERING	10
LITTERATUR	11
BILAG – OVERSIGT OVER MÅL OG OPGAVER	12

Undervisningsmaterialet er udarbejdet af Region Sjælland, Det Nære Sundhedsvæsen og Holbæk Kommunes Folkesundhedsafdeling i samarbejde med AOF Sprogcenter Nordvest. Tekst og redaktion: Lone Hald og Danja Sathiyamorthy Tusanthan.

■ KORT OM MATERIALET

"Sundhedsdansk" er et sprogundervisningsmateriale, som er målrettet kursister på Danskuddannelse til voksne udlændinge. "Sundhedsdansk" hører naturligt til under temaet "Hverdag og medborgerskab".

Målet med materialet er, at kursisterne tilegner sig den viden samt de sproglige forudsætninger, der skal til for at klare sig som borgere i Danmark med henblik på at forvalte egen sundhed og reagere hensigtsmæssigt ved tegn på sygdom.

Materialet kan anvendes på alle tre danskuddannelser - blot på forskellige tidspunkter i modulforløbet.

Materialet er udviklet, så kursisterne tilegner sig viden, ord og begreber, som de kan bruge, når de skal navigere i det danske sundhedssystem. Samtidig lægger det op til, at kursisterne tilegner sig sproglige kompetencer, som forbereder dem til modultestene.

■ BAGGRUND FOR MATERIALET

De nyankomne udlændinges forståelse af sundhed og sygdom er ofte forankret i den kultur, som de kommer fra. Kropsbevidsthed, ansvar for egen sundhed, sundhedsvæsenets opgave, autoritet for myndigheder mm. kan variere meget fra land til land.

Som borgere i et nyt land giver det tryghed at forstå, hvordan det danske sundhedsvæsen er bygget op, så de bliver i stand til at navigere i det.

Det er også vigtigt, at nye borgere hurtigt tilegner sig et sprog, som de kan benytte i mødet med de sundhedsprofessionelle.

Forskning i sundhed blandt etniske minoriteter peger på ulighed i sundhed sammenlignet med etniske danske borgere. Der er især tale om tre tendenser: Hos etniske minoritetsborgere fra visse lande er der en større forekomst af livsstilssygdomme som fx diabetes type 2 og overvægt (Singhammer, 2008). Etniske minoriteter kommer senere til lægen, når de oplever symptomer på alvorlig sygdom (Wentzer, 2013) og endelig er der forskning, som peger på, at mødet mellem sundheds- og omsorgsmedarbejderen og etniske minoritetsborgere er forbundet med en del problemer, som især handler om sproglige og kulturelle barrierer (Singhammer, Høstrup m.fl. 2008).

Det er med afsæt i denne viden, at materialet er blevet til: Det er ud fra et ønske om at klæde nyankomne udlændinge på til at blive mere opmærksomme på ansvar for egen sundhed og skærpe deres kropsbevidsthed. Vi ønsker også at skabe rammerne for, at de selv bliver i stand til at handle hensigtsmæssigt i deres hverdag og i forhold til at kunne opsøge hjælp i det danske sundhedssystem, hvis de bliver syge.

■ MÅLET MED MATERIALET

Materialet har dels nogle mål, som angår sundhed og dels nogle mål, som angår sprogtilegnelse.

Sundhedsmål

Målet med materialet er at skabe rammerne for, at sprogcenterets kursister:

1. tilegner sig danske ord, begreber og redskaber, som gør det muligt for dem at beskrive egne kropsoplevelser og sætter dem i stand til at navigere i det danske sundhedssystem
2. får viden om symptomer, som de bør gå til lægen med (lytte til kroppens signaler)
3. får kendskab til dansk kultur omkring sundhed og sygdom
4. får kendskab til, hvad de selv kan gøre for at leve et godt og sundt liv

Sprogtilegnelsesmål

Sprogtilegnelsesmålene ligger i tråd med målene for Danskuddannelserne: DU1 modul5 og DU2 modul 3 og begynderundervisningen på DU3 – men er sat i relation til sundheds- og sygdomsemner.

Målet med materialet er, at kursisterne:

Mundtlig kommunikation

- kan fortælle om sig selv og sin krop
- kan svare på spørgsmål om fx helbred og sygdomssymptomer

Lytning

- forstår, når en læge, patient eller medborger fortæller om sundhed og sygdom på en enkel måde
- forstår korte spørgsmål relateret til deres krop
- forstår en simpel instruktion

Læsning

- forstår en enkel tekst om temaet
- hurtigt kan finde information i fx en lille tekst – fx borgeroplysningstekster
- forstår korte og enkle spørgsmål i e-mails og SMS'er

Skrivning

- kan udfylde skemaer med personlige og andre informationer
- kan skrive korte SMS'er og e-mails

Udtale

- kan udtale vokal og konsonantlyde i de enkelte ord, så andre kan forstå dem

I bilagene på side 12 – 21 finder du en oversigt over, hvordan målene er omsat til opgaver i materialet.

MATERIALETS OPBYGNING OG EMNER

Materialet består af:

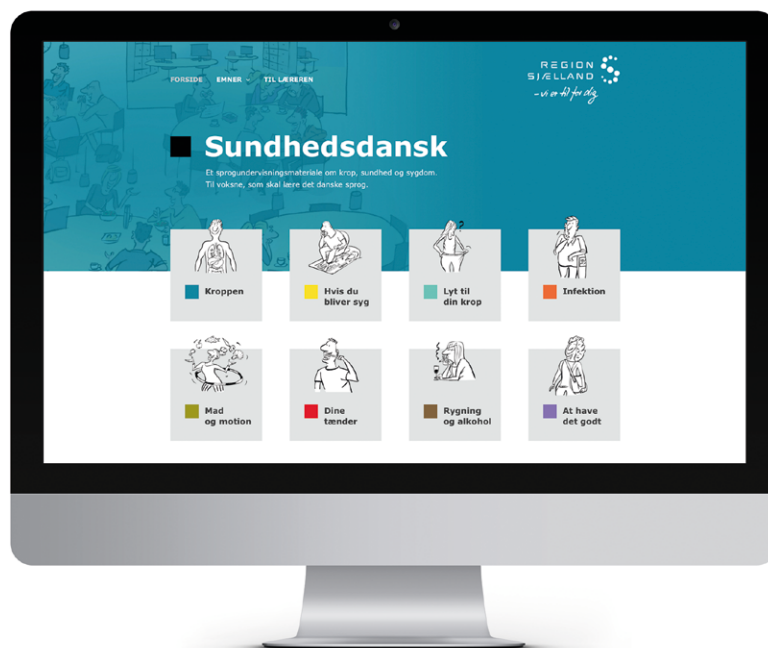
- **10 hæfter** (printbare + lydfil) med øvelser og opgaver til kursisterne
- **10 film á 8 minutter**, som understøtter hæfternes emner
- **E-læringsmateriale** med sprogtræningsøvelser
- **Ekstramateriale** (printbart)
- **Samtalebilleder** (printbare)

Materialet er bygget op omkring ti sundheds- og sygdomsemner:

1. Kroppen
2. Hvis du bliver syg
3. Lyt til din krop
4. Infektion
5. Mad og motion
6. Dine tænder
7. Rygning og alkohol
8. At have det godt
9. Smerter og symptomer
10. At få et barn

HER FINDER DU MATERIALET

Materialet finder du på www.sundhedsdansk.dk

10 HÆFTER – PRINTBARE

Til hvert af de ti emner er der udviklet printbare hæfter med opgaver og øvelser. Formen på opgaverne og øvelserne vil kursisterne kunne genkende fra den øvrige sprogundervisning og fra modultestene. Hvert hæfte har et omfang på mellem 10-20 A4-sider. Hæfterne indeholder både skriftlige og mundtlige øvelser og opgaver. Variationen i opgaver og øvelser lægger op til, at kursisterne kan arbejde både individuelt, par- og gruppevis eller undervisningen kan foregå i plenum.

Du finder og printer hæfterne fra "Til læreren" i topmenuen på sundhedsdansk.dk

Målet med de printbare hæfter er:

- At skabe en ramme for, at kursisterne tilegner sig viden, ord og begreber, som klæder dem på til at navigere som borger og patient i det danske samfund
- At give kursisterne mulighed for, at de tilegner sig de sproglige kompetencer og tænkemåder, som modultestene kræver
- At sikre, at kursisterne arbejder på mange forskellige måder og både skriftligt og mundtligt med det nye vokabularium

Hæfterne findes også oplæst. Lydfilerne finder kursisterne under "Til læreren". Vælg "Hæfter". Klik på lydikonet.

10 FILM Á 8 MINUTTER

Til hvert af emnerne er der udviklet en film. Filmene er bygget op efter samme enkle koncept: Vi møder en person i sit hjem. Personen har et behov for at komme i kontakt med sundhedsvæsenet, personen opsøger hjælp og får løst sit problem.

Målet med filmene er:

- At introducere kursisterne til det danske sundhedssystem
- At sætte scenen for emnerne
- At knytte ord og billede sammen
- At give kursisterne et visuelt udgangspunkt for sprogtræningsopgaver

Filmene finder du og kursisterne under det enkelte emne på sundhedsdansk.dk.

E-LÆRINGSMATERIALE

E-læringsmaterialet tager afsæt i spoken til filmene. E-læringsmaterialet består af nogle sprogtræningsopgaver tilpasset de enkelte emner. Kursisterne kan arbejde individuelt eller parvis med opgaverne. Kursisterne kan både arbejde med e-læringsmaterialet i undervisningen og hjemme.

Målet med e-læringsmaterialet er, at give kursisterne:

- Træning i at forstå og udtale ord, som er relevante for emnet
- Mulighed for at træne enkle sætningskonstruktioner
- Et rum for individuel træning, hvor de får umiddelbar feedback
- Mulighed for at tilegne sig et emnerelevant ordforråd i deres eget tempo

E-læringsmaterialet finder kursisterne under det enkelte emne på sundhedsdansk.dk.

EKSTRAMATERIALE - PRINTBART

Til hvert emne er der også nogle ekstra sider, som læreren kan inddrage i undervisningen.

Det drejer sig om:

- Øvelser, som giver mulighed for at repetere emnerne nye ordforråd. Fx ord og billedkort
– vendespil mm.
- Ekstraopgaver
- Nogle samtalebilleder til yderligere træning af mundtlighed

Ekstramateriale og samtalebilleder finder du under "Til læreren" i topmenuen på sundhedsdansk.dk.

■ FORSLAG TIL BRUG AF MATERIALET – TRIN FOR TRIN

En model for brug af materialet kan se sådan ud:

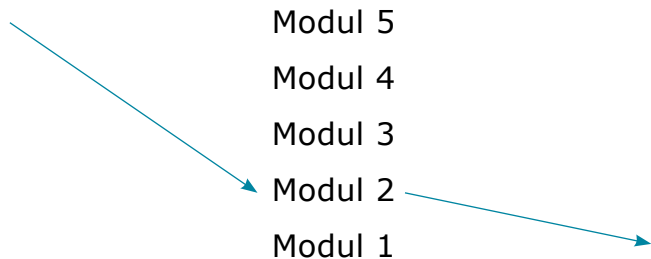
- **Planlæg** at bruge mellem 4-8 lektioner pr. emne – afhængig af danskuddannelse og kursisters forudsætninger
- **Print** hæftet ud for det aktuelle emne – et eksemplar pr. kursist
- **Før-test:** Lad kursisterne tage førtesten – som ligger under det enkelte emne på sundhedsdansk.dk
- **Fortæl** kursisterne, hvad de skal lære af undervisningen i emnet: Det står på forsiden på hvert materiale. Suppler eventuelt med din viden fra måloversigten i lærervejledningen
- **Start** med at se filmen for emnet i plenum. Det sætter både den visuelle og auditive scene for kursisterne
- **Arbejd** med materialets opgaver og øvelser i klassen – dels individuelt, par- og gruppevis og i plenum
- **Giv** kursisterne tid til at arbejde med ord, lyd og billeder gennem e- læringsmaterialet
- **Efter-test:** Slut emnet af med at lade eleverne tage eftertesten – som ligger under det enkelte emne på sundhedsdansk.dk

■ MATERIALETS NIVEAU OG PROGRESSION

Materialets niveau er tilpasset de sidste moduler på DU1, de første moduler på DU2 og begynderundervisningen på DU3.

Skematisk vil det se således ud:

<u>DU1</u>	<u>DU2</u>	<u>DU3</u>
Modul 6	Modul 6	Modul 6
Modul 5	Modul 5	Modul 5
Modul 4	Modul 4	Modul 4
Modul 3	Modul 3	Modul 3
Modul 2	Modul 2	Modul 2
Modul 1	Modul 1	Modul 1

Hæfterne indeholder opgaver og øvelser, som varierer i sværhedsgrad. Det er op til sprogunderviseren at vælge det niveau, som passer til den enkelte kursistgruppe.

For nogle kursister på danskuddannelse 2 og 3 kan materialet med fordel suppleres med letlæselige originaltekster. Hæfterne indeholder flere tekster hentet fra hjemmesider. Under teksterne står, hvor de er fra. Her kan du eller kursisterne hente andre interessante tekster, som der kan arbejdes med.

Materialets opgaver lægger naturligt op til de opgavetyper, som findes i modultestene.

Hvert emne er bygget op, så kursisterne først bliver præsenteret for en række nye ord, som typisk underbygges af billeder. Herefter følger nogle øvelser og opgaver, som sikrer, at kursisterne arbejder på mange forskellige måder og både skriftligt og mundtligt med det nye vokabularium.

Hvert emne er et afsluttet forløb, men det anbefales dog, at man følger emnerækkefølgen. Det indledende afsnit "Kroppen" introducerer fx kursisterne for de mest almindelige substantiver og verber, som har med kroppen og dens funktioner at gøre. Dette begrebsapparat vil de øvrige sygdoms- og sundhedsemner referere til og bygge videre på. På denne måde får kursisterne mulighed for at træne forståelse, udtale, stavning og brug af de enkelte ord mange gange og på mange forskellige måder.

Desuden er materialet bygget op, så sværhedsgraden øges lidt fra emne et til otte. Opgaver og øvelser indenfor de enkelte emner varierer også i sværhedsgrad.

SUNDHEDSDANSK OVER FLERE MODULER

Undervisningen i emnerne kan med fordel spænde over flere moduler. Fx kan man undervise i tre emner på DU2, Modul 3, tre emner igen på DU2, Modul 4 og endelig de to sidste emner på DU2, Modul 5. Ved at gå til materialet på denne måde, vil kursisterne også opleve en form for repetition. Dette kan illustreres grafisk på denne måde:

DU 1 - MODUL	EMNER
MODUL 5	▪ Kroppen ▪ Hvis du bliver syg ▪ Lyt til din krop ▪ Infektion ▪ Smerter og symptomer
MODUL 6	▪ Mad og motion ▪ Dine tænder ▪ Rygning og alkohol ▪ At have det godt ▪ At få et barn
DU 2 - MODUL	EMNER
MODUL 2	▪ Kroppen ▪ Hvis du bliver syg ▪ Lyt til din krop
MODUL 3	▪ Infektion ▪ Smerter og symptomer ▪ Mad og motion ▪ Dine tænder
MODUL 4	▪ Rygning og alkohol ▪ At have det godt ▪ At få et barn
DU 3 - MODUL	EMNER
MODUL 1	▪ Kroppen ▪ Hvis du bliver syg ▪ Lyt til din krop ▪ Infektion ▪ Smerter og symptomer
MODUL 2	▪ Mad og motion ▪ Dine tænder ▪ Rygning og alkohol ▪ At have det godt ▪ At få et barn

■ EVALUERING

Som det fremgår af hvert emnes måloversigt (bilagene på side 12 – 21), er kompetencemålene omsat til vidensmål, færdighedsmål og læringsmål for hvert emne.

Det er altid interessant for kursister og lærer at få en tilbagemelding på, om materialet rent faktisk giver den viden, de færdigheder og den læring, som er målet med materialet.

Derfor lægger materialet op til forskellige former for feedback.

FØR- OG EFTERTEST

Hvert emne har en før- og eftertest med 8 spørgsmål til kursisternes viden om emnet. Spørgsmålene er formuleret, så kursisterne skal svare enten ja eller nej.

Undervisningen i det enkelte emne starter og slutter derfor med, at kursisten svarer på testen. På den måde kan kursisten få en feedback på, om han eller hun har forbedret sin viden i løbet af undervisningen.

Ved førtesten vil mange af ordene i testen vil være ukendte for kursisterne. De må derfor gerne få hjælp eller bruge hjælpemidler til selve oversættelsen – men ikke til svaret.

Før -og eftertesten til hvert emne finder du under "Til læreren".

FEEDBACK PÅ SPROGTRÆNINGSGRADEOPGAVERNE

I e-læringsmaterialets sprogtræningsøvelser er der indarbejdet feedback. Kursisterne får en umiddelbar feedback på hver enkelt besvarelse, og de får desuden en samlet totalscore efter hver opgavetype. Kursisten har mulighed for at gå tilbage og se sin besvarelse.

REFLEKSION OVER EGEN LÆRING

VØL-modellen kan også være god at indlede hvert emne med: Kursisterne snakker sammen om, hvad de i forvejen ved (V) om emnet og skriver det ned eller indtaler det på en lydfil.

Herefter skriver de ned eller indtaler, hvad de ønsker (Ø) at få mere viden om gennem emnet. Som en afslutning på emnet noterer/indtaler de, hvad de har lært (L).

VED

Hvad ved vi om emnet?
Hvad tror vi, vi ved om emnet?

ØNSKER

Hvad ønsker jeg at vide om emnet?

LÆRT

Hvad lærte jeg?

Lad kursisterne sammenligne de tre kolonner.
Lærte de det de ønskede? Hvorfor/hvorfor ikke?
Måske giver det næste emne den ønskede læring?

■ LITTERATUR

Singhammer, John (2008): Etniske minoriteters sundhed. Center for folkesundhed: Region Midtjylland

Singhammer, John; Høstrup, Helle; Dyhr, Lise; m.fl. (2008) Etniske minoriteter og sundhed. Mit liv nr.3.

Wentzer, Helle Sofie, (2013). Menneskelige faktorer i forsinket diagnostik. KORA

Bilag. Lærervejledning til Sundhedsdansk

KROPPEN

Oversigt over mål for opgaver/øvelser

Kompetencemål: Kursisterne kender og kan anvende de almindelige danske substantiver og verber, som har med kroppen og dens funktioner at gøre.

Side	Færdigheds- og vidensmål	Konkret i øvelsen	Opgaver/materialer
1-3	Kursisterne kan de mest almindelige danske ord for kropsdele.	Kursisterne kan genkende, læse, forstå og udtale ordene for de mest almindelige kropsdele.	NYE ORD – Kroppens dele Skriv det rigtige ord på linjerne. GRAMMATIK – Hvad hedder det i flertal? Øvelse. Spørg og svar. Brug de nye ord.
3	Kursisterne kan knytte kropsdel sammen med funktion.	Kursisterne kan læse en sætning og finde det ord, der mangler.	FIND ORDET – Kropsdelens funktion Læs sætningen. Find det sidste ord. Sæt streg.
4	Kursisterne kan svare på spørgsmål om dem selv og deres krop.	Kursisterne kan både mundtligt og skriftligt benytte flere ord og sætninger til at give oplysninger om fx køn, højde, vægt, hår- og øjenfarve og livsstil.	SVAR PÅ SPØRGSMÅLENE – Om dig og din krop. Øvelse. Stil spørgsmål.
5	Kursisterne kan de mest almindelige danske ord for kropsdele.	Kursisterne kan genkende og finde ord for kropsdele i et bogstavsmyderbillede.	FIND ORDENE – Kropsdele.
6	Kursisterne forstår en enkel tekst om at være syg.	Kursisterne kan læse, forstå og krydse det rigtige svar af ud fra spørgsmål til teksten. Kursisterne arbejder med verber i nutid og datid.	LÆS TEKSTEN – Mohammed er syg Læs og sæt kryds. GRAMMATIK – Tekstens verber i 2 former. Skriv teksten om til datid.
8	Kursisterne kan de danske ord for organer. Kursisterne ved, hvor de forskellige organer sidder.	Kursisterne kan genkende, læse, forstå og udtale de danske ord for kroppens organer.	NYE ORD – Kroppen indeni Hvad hedder organerne? Skriv ordet på linjen.
9	Kursisterne kan koble de danske navne for organer sammen med funktion og sygdom.	Kursisterne kan læse og forstå sætningerne og kan sætte det rigtige ord ind på den tomme plads.	FIND DET RIGTIGE ORD – Organerne.
10-11	Kursisterne kan beskrive, hvor smerter mærkes.	Kursisterne kan genkende ordet for kropsdele og kan bruge det i bestemt og ubestemt form.	NYE ORD – Hvor har han ondt? GRAMMATIK – en eller et? – sin eller sit? DIALOG – Hvor har han ondt.
12	Kursisterne forstår værdien i at være godt forberedt før de ringer til lægen.	Kursisterne kan bruge de nye ord i opringning til lægen.	LÆS TEKSTEN – David forbereder sig.
13	Kursisterne forstår værdien i at være godt forberedt før de ringer til lægen.	Kursisterne kan bruge de nye ord i opringning til lægen.	LÆS TJEKLISTE FIND PÅ – to og to eller sammen i klassen.

Bilag. Lærervejledning til Sundhedsdansk

■ HVIS DU BLIVER SYG

Oversigt over mål for opgaver/øvelser

Kompetencemål: Kursisterne tilegner sig en viden og et sprog, som sætter dem i stand til at navigere i det danske sundhedsvæsen.

Side	Færdigheds- og vidensmål	Konkret i øvelsen	Opgaver/materialer
1-2	Kursisterne kender de mest almindelige danske ord og titler inden for det danske sundhedsvæsen.	Kursisterne kan genkende, læse og udtale ordene som fx læge, apotek, hospital mv.	NYE ORD – Skriv det rigtige ord under billederne.
3	Kursisterne kan finde information på et sundhedskort. Kursisterne ved, at de skal medbringe deres sundhedskort ved kontakt med sundhedsvæsenet.	Kursisterne kan genkende, læse og gengive oplysninger.	FIND INFORMATION – På sundhedskortet.
4	Kursisterne kan finde information på sit sundhedskort.	Kursisterne forstår og kan svare på spørgsmål vedr. deres sundhedskort.	SVAR PÅ SPØRGSMÅLENE – Hvad står der på dit sundhedskort? Øvelse. Stil spørgsmål.
5	Kursisterne forstår en enkel tekst om "Det gule sundhedskort"	Kursisterne kan læse, forstå og finde information i en tekst om sundhedskortet.	LÆS TEKSTEN – Dit gule sundhedskort . SVAR PÅ SPØRGSMÅLENE – Find svarene i teksten.
6-7	Kursisterne får viden om, hvem de skal kontakte, hvis de bliver syge. Kursisterne ved, hvem der betaler.	Kursisterne kan koble sygdomsproblem med fag/ institution.	SÆT KRYDS – Hvor går du hen, hvis...? TAL I KLASSEN OG SÆT KRYDS – Hvem betaler?
7	Kursisterne kender forskel på lægeordineret medicin og håndkøbsmedicin og ved, hvordan man handler på et dansk apotek.	Kursisterne kan læse og genkende ord som bruges, når de skal handle på et dansk apotek.	LÆS OG INDSÆT – På apoteket.
8	Kursisterne kan bede om medicin på et apotek.	Kursisterne kan føre en dialog med en ekspedient på et apotek.	DIALOG – På apoteket. Øvelse. Find selv på flere dialoger.
9	Kursisterne kan bestille tid hos lægen.	Kursisterne kan tale i telefonen med en sekretær.	DIALOG – Ring til lægen.
10	Kursisterne kan afbestille tid hos lægen.	Kursisterne kan tale i telefonen med en sekretær.	DIALOG – Ring til lægen. Øvelse. Find selv på flere dialoger.
11	Kursisterne forstår en enkel tekst om, hvad man skal gøre, hvis man bliver syg.	Kursisterne kan finde den sætning i hvert tekststykke, som ikke passer i sammenhængen.	LÆS TEKSTEN – Hvis du bliver syg. Streg den forkerte sætning ud.

Bilag. Lærervejledning til Sundhedsdansk

■ LYT TIL DIN KROP

Oversigt over mål for opgaver/øvelser

Kompetencemål: Kursisterne kender de syv vigtige sygdomstegn på alvorlig sygdom og går til læge i tide.

Side	Færdigheds- og vidensmål	Konkret i øvelsen	Opgaver/materialer
1-2	Kursisterne kender udvalgte ord, som kan beskrive tegn på sygdom.	Kursisterne kan genkende, læse og udtale ordene som fx hoste, hud, forstoppelse mv.	NYE ORD – Tegn på sygdom? Skriv de rigtige ord under billederne.
3-4	Kursisterne ved, hvordan de skal reagere, hvis de selv eller andre oplever symptomer.	Kursisterne genkender ordene for tegn på sygdom. Kursisterne repeterer ord og viden fra afsnittet "Hvis du bliver syg".	LÆS TEKSTEN – Aishas nabo er syg LÆS OG SÆT KRYDS – Find svarene i teksten. GRAMMATIK – Skriv det rigtige ord Øvelse. Tal sammen.
5	Kursisterne kan koble en sætning, som beskriver et symptom, med det rigtige billede.	Kursisterne kan bruge ordene for tegn på sygdom fra side 1 i en sætning.	NYE ORD – Lyt til din krop Skriv nummeret på den rigtige sætning under billedet.
6-7	Kursisterne kan fortælle om årsager til, at de eller andre ikke altid kommer til lægen i tide.	Kursisterne kan svare på spørgsmål, som handler om, hvorfor det kan være svært at komme til lægen.	OVERSÆT TIL EGET SPROG – Derfor går vi ikke til lægen i tide. INTERVIEW – Lav om til spørgsmål Øvelse. Spørg din sidemand.
8-9	Kursisterne kender ordene for lægens redskaber. Kursisterne ved, at lægens vigtigste redskab er at snakke med patienten.	Kursisterne kan genkende, læse, forstå og udtale ordene for lægens redskaber.	NYE ORD – Lægens redskaber. Skriv det rigtige ord under billederne. Øvelse. Tal sammen. LÆS SÆTNINGEN – Find billedet.
10	Kursisterne kan føre en dialog med lægen om tegn på sygdom.	Kursisterne kan læse og forstå lægens spørgsmål og patientens svar	DIALOG – Hos lægen. Øvelse. Lav din egen dialog.
11	Kursisterne kan finde information i en tekst om symptomer.	Kursisterne kan læse en sætning, genkende indholdet og matche den til det rigtige symptom.	LÆS OG FIND – Find det rigtige symptom. Øvelse. Tal om symptomerne i klassen.
12	Kursisterne kan finde information i en tekst.	Kursisterne kan læse spørgsmålene og finde det korrekte svar.	LÆS – Få det bedste ud af dit lægebesøg.
13	Kursisterne kan svare på en sms.	Kursisterne kan skrive en tekstbesked, som svarer på en henvendelse fra en syg ven eller en nabo.	SKRIV – Svar på en sms.
14-15	Kursisterne får kendskab til screenings-undersøgelser.	Kursisterne kan afkode indholdet i en tekst og matche den med den rigtige overskrift.	LÆS OG MATCH – Tidlige tegn på sygdom.
16-17	Kursisterne får viden om, hvordan indkaldelse til screenings-undersøgelse kan foregå.	Kursisterne kan læse, forstå en tekst og på den baggrund finde den rigtige sætning ved afkrydsning.	LÆS TEKSTEN – Lei skal til mammo-grafi-undersøgelse. LÆS OG SÆT KRYDS – Find svarene i teksten.

Bilag. Lærervejledning til Sundhedsdansk

■ INFEKTION

Oversigt over mål for opgaver/øvelser

Kompetencemål: Kursisterne kender til de mest almindelige infektionssygdomme, symptomerne og deres smitteveje og kan reagere hensigtsmæssigt ved sygdom.

Side	Færdigheds- og vidensmål	Konkret i øvelsen	Opgaver/materialer
1	Kursisterne kan ordene for de mest almindelige infektionssygdomme og symptomer.	Kursisterne kan genkende, læse, forstå og udtale ordene for infektionssygdomme.	NYE ORD – Infektion. Skriv det rigtige ord under billederne.
2	Kursisterne kan knytte symptomer og smerter sammen med en infektionssygdom.	Kursisterne kan læse en sætning og finde det ord der mangler.	FIND ORDET – Hvad fejler jeg? Sæt pile.
2	Kursisterne kan svare på spørgsmål om smerte.	Kursisterne kan bruge ordet 'ondt' til at beskrive en smerte i de kropsdele som kan have med infektionssygdomme at gøre.	NYE ORD – Hvor har de ondt? Skriv det rigtige ord under billederne. Øvelse. Hvor har de ondt?
3	Kursisterne forstår en enkel tekst om at være syg.	Kursisterne kan læse, forstå og krydse det rigtige svar af ud fra sætninger til teksten.	LÆS TEKSTEN – Maria ringer til lægen. LÆS OG SÆT KRYDS – Find svaret i teksten.
4	Kursisterne får viden om, hvad de selv kan gøre for at få det bedre.	Kursisterne kan hente vigtig information fra en tekst.	FIND INFO – Lægens råd.
4	Kursisterne forstår, hvordan virus og bakterier smitter fra person til person.	Kursisterne kan bruge de opgivne ord til at beskrive smitteveje.	BESKRIV OG FORTÆL – Det smitter SKRIV – Om smitte.
5	Kursisterne forstår, hvordan virus og bakterier smitter fra person til person.	Kursisterne kan genkende, læse, forstå og udtale ordene for forskellige smitteveje.	NYE ORD – Det smitter. Skriv det rigtige ord under billederne.
6	Kursisterne kan forklare, hvordan man smitter hinanden med infektionssygdomme.	Kursisterne kan bruge ordene rigtigt i sætninger, der handler om smitteveje.	TO OG TO – Øv sætninger.
7-8	Kursisterne forstår, hvordan virus og bakterier smitter fra person til person.	Kursisterne kan bruge ordene for smitteveje rigtigt i sætninger, der handler om smitteveje.	LÆS – Sådan smitter vi hinanden. Sæt streg fra det røde ord til billedet.
9-10	Kursisterne ved, hvad de selv kan gøre for at undgå smitte.	Kursisterne kan finde information i teksten om at undgå smitte.	LÆS – Undgå smitte. Syv gode råd. FIND INFORMATION I TEKSTEN – Svar på spørgsmålene.
10	Kursisterne ved, hvad de selv kan gøre for at undgå smitte.	Kursisterne kan afkode indholdet i en tekst og matche den med det rigtige billede.	MATCH TEKST TIL BILLEDE – Skriv det rigtige tal ved hver sætning.
11	Kursisterne forstår en enkel tekst om, hvornår man skal kontakte lægen.	Kursisterne kan finde den sætning i hvert tekststykke, som ikke passer i sammenhængen.	LÆS – Skal jeg kontakte lægen? Øvelse. tal sammen.
12	Kursisterne ved, hvad kønssygdomme er og hvordan de smitter.	Kursisterne kan finde information i teksten om kønssygdomme.	LÆS – Kønssygdomme.
13-14	Kursisterne forstår en informativ tekst om infektion og vaccination.	Kursisterne kan koble information i tekstens afsnit med den rigtige overskrift.	LÆS OG MATCH – Vaccination mod infektion.

Bilag. Lærervejledning til Sundhedsdansk

MAD OG MOTION

Oversigt over mål for opgaver/øvelser

Kompetencemål: Kursisterne tilegner sig en viden og et sprog, som sætter dem i stand til at vælge sunde fremfor usunde fødevarer og de forstår, hvad sund mad og motion betyder for deres helbred og velbefindende.

Side	Færdigheds- og vidensmål	Konkret i øvelsen	Opgaver/materialer
1-2	Kursisterne kender udvalgte ord, som indgår i de officielle kostråd og som har med sammensætning af sund kost at gøre.	Kursisterne kan genkende, læse, forstå, udtale og bruge ord, som har med rigtig ernæringssammensætning at gøre.	NYE ORD – Mad. Skriv det rigtige ord under billederne. DIALOG – Stil spørgsmål og skriv svarene ned. Brug de nye ord.
3	Kursisterne genkender ord og sætninger, som har med de officielle kostråd at gøre.	Kursisterne kan koble betydningen af en sætning til det rigtige billede.	LÆS OG MATCH – De officielle kostråd Læs sætningen. Find det rigtige billede. Skriv bogstavet. Øvelse. Tal sammen.
4	Kursisterne forstår betydningen af tillægsord, som angiver mængdeforhold.	Kursisterne kan indsætte det rigtige tillægsord.	LÆS OG INDSÆT – Sådan kan du leve sundt.
4-5	Kursisterne får viden om fordeling af kulhydrat, fedt, protein og kostfibre i maden.	Kursisterne kan læse og forstå en tekst, som handler om energifordeling i kosten. Væsentlige udvalgte ord trænes særligt.	LÆS – Om kulhydrat, fedt og protein i maden. FIND INFORMATION I TEKSTEN – Svar på spørgsmålene finder du i teksten. DEL I STAVELSER. Øvelse. Tal sammen og undersøg.
6	Kursisterne får viden om varedeklarationer.	Kursisterne kan finde væsentlig information i varedeklarationer.	FIND INFORMATION – Varedeklaration. UDFYLD – Hvor meget kulhydrat, fedt, protein og kalorier?
7	Kursisterne får viden om, hvordan fordelingen af protein, kulhydrat og grønsager skal være på en tallerken.	Kursisterne kan genkende ord og placere dem indenfor den korrekte kategori.	SÆT ORDENE I GRUPPER – Spis sundt. Brug Y-tallerkenen. Hvor skal maden være? Skriv de rigtige ord på linjerne.
8	Kursisterne forstår og genkender de forskellige fødevaremærket som skal fremme det sunde valg.	Kursisterne kan læse og forstå syv små tekster og koble dem sammen med det rigtige mærke.	LÆS OG MATCH – Hvad betyder mærket? Øvelse. Tal sammen.
9	Kursisterne forstår at mad er mere end blot ernæring: Måltidet danner rammen om mange ting og er kulturelt bestemt.	Kursisterne kan snakke og skrive om mad og måltider med udgangspunkt i et billede.	DIALOG – Familien spiser sammen. SKRIV – Fortæl om madtraditioner i dit hjemland.
10-11	Kursisterne kender fødevarestyrelsens anbefalinger.	Kursisterne kender betydningen af udvalgte ord fra teksten.	LÆS – Mad og motion FIND DET RIGTIGE ORD – Andet ord. Samme betydning. SKRIV – Hvad anbefaler fødevarestyrelsen?
12	Kursisterne forstår, at der er mange måder at få motion på.	Kursisterne kan konstruere sætninger og bruge det rigtige forholdsord i sætninger, som har med motion at gøre.	LAV SÆTNINGER – Motion på mange måder. Skriv 14 sætninger. Brug det rigtige forholdsord.
13-14	Kursisterne forstår, at der er mange måder at få motion på.	Kursisterne kan forstå en tekst om fysisk aktivitet og kan genkende verber i navneform, bydeform og nutidsform.	LÆS OG MATCH – 30 minutter om dagen. GRAMMATIK – Verber – Navneform – Bydeform – nutid. Udfyld.
15	Kursisterne forstår, at der er sammenhæng mellem kost, bevægelse og forskellige sygdomme.	Kursisterne kan læse og forstå en tekst, som handler om kost og diabetes.	LÆS TEKSTEN – Halas mor er syg. SVAR PÅ SPØRGSMÅLENE – Svarene finder du i teksten.

■ DINE TÆNDER

Oversigt over mål for opgaver/øvelser

Kompetencemål: Kursisterne tilegner sig en viden og et sprog, som sætter dem i stand til at navigere i det danske tandplejesystem og forstår betydningen af at passe godt på sine tænder.

Side	Færdigheds- og vidensmål	Konkret i øvelsen	Opgaver/materialer
1	Kursisterne kender udvalgte ord, som har med almindelig tandpleje at gøre.	Kursisterne kan genkende, læse, forstå og udtale ord, som fx mund, tænder, tandbørste mv.	NYE ORD – Tænder. Skriv det rigtige ord under billederne.
2	Kursisterne kan knytte de nytilegnede navneord og verber sammen i sætninger.	Kursisterne kan konstruere sætninger rigtigt.	GRAMMATIK – Ental/ flertal BRUG ORDERNE – Lav sætninger med de nye ord.
3-4	Kursisterne får viden om, hvordan man passer på sine tænder.	Kursisterne kan læse og forstå en tekst, som handler om, hvordan man passer på sine tænder.	LÆS TEKSTEN – Pas godt på dine tænder og dit tandkød. SVAR PÅ SPØRGSMÅLENE – Svarene finder du i teksten.
5-6	Kursisterne får viden om sukkerindhold i forskellige mad og drikkevarer.	Kursisterne kan hente vigtig generel information ud af en tekst.	FIND INFORMATION I TEKSTEN – Hvor meget sukker? Svarene på spørgsmålene finder du i teksten. Øvelse. Tal sammen
6-7	Kursisterne forstår en enkel tekst om tandbørstning og mundhygiejne.	Kursisterne kan finde den sætning i hvert tekststykke, som ikke passer i sammenhængen.	LÆS TEKSTEN – Sådan børster du tænder. Streg den forkerte sætning over.
7	Kursisterne træner de nye ord, der har med almindelig tandpleje at gøre.	Kursisterne kan bøje relevante ord i bestemt/ubestemt form.	GRAMMATIK – Bestemt/ubestemt.
8	Kursisterne kender udvalgte ord, som har med et tandlægebesøg at gøre.	Kursisterne kan genkende, læse og forstå og udtale ord, som man skal bruge i forbindelse med et tandlægebesøg.	NYE ORD – Hos tandlægen. Skriv det rigtige ord under billederne.
9	Kursisterne kan bruge de nye ord i spørgsmål og svar.	Kursisterne kan konstruere spørgsmål og svar med de nye ord.	INTERVIEW – Om at passe sine tænder og gå til tandlæge.
10-11	Kursisterne forstår sammenhængen mellem at passe sine tænder og udgifter til tandlægebesøg.	Kursisterne kan læse og forstå en tekst, som handler om tandlægebesøg.	LÆS TEKSTEN – Din tandlæge. SVAR PÅ SPØRGSMÅL – Svarene finder du i teksten.
12	Kursisterne forstår betydningen af væsentlige ord fra en tekst om et tandlægebesøg.	Kursisterne kan genkende og forstå betydningen af udvalgte ord ved at kende til ordenes antonym.	FIND DET MODSATTE ORD – Sæt streg.
13	Kursisterne opnår færdighed i at anvende ord i en tandlæge-kontekst.	Kursisterne kan skrive enkle sætninger sammen til en historie om et tandlægebesøg.	DIALOG – Til tandlæge. SKRIV – Et besøg hos tandlægen.

Bilag. Lærervejledning til Sundhedsdansk

RYGNING OG ALKOHOL

Oversigt over mål for opgaver/øvelser

Kompetencemål: Kursisterne tilegner sig en viden og et sprog, som sætter dem i stand til at reflektere over rygning og alkohols konsekvenser for et sundt liv.

Side	Færdigheds- og vidensmål	Konkret i øvelsen	Opgaver/materialer
1-2	Kursisterne kender udvalgte ord, som har med rygning at gøre.	Kursisterne kan genkende, læse, forstå, udtale og bruge ord, som har med rygning at gøre.	NYE ORD – Rygning. Læs sætningen Find det rigtige billede. Skriv bogstavet. UDFYLD – Læs og sæt kryds. TAL SAMMEN – SKRIV NED
3	Kursisterne får kendskab til fakta om rygning.	Kursisterne kan læse, forstå og finde information i en tekst, som indeholder fakta om rygning.	FIND INFORMATION – Svarerne finder du i teksten LÆS – Fakta om rygning.
4	Kursisterne bliver opmærksomme på, at rygning er dyrt og betyder, at man må fravælge andre ting.	Kursisterne kan læse og forstå en tekst om det økonomiske aspekt ved rygning og kan sætte det rigtige ord ind på den tomme plads.	LÆS OG INDSÆT – Hvad koster det at ryge? Indsæt de ord, der mangler.
5	Kursisterne kender udvalgte ord og sætninger, som har med rygning at gøre.	Kursisterne kan koble betydningen af en sætning til det rigtige billede.	NYE ORD – Rygning . Læs sætningen. Find det rigtige billede. Skriv bogstavet.
6	Kursisterne kender udvalgte ord og sætninger, som har med alkohol at gøre.	Kursisterne kan koble betydningen af en sætning til det rigtige billede.	NYE ORD – Alkohol. Match tekst med billede. Skriv det rigtige bogstav ved sætningen.
7	Kursisterne forstår en tekst om, hvordan alkohol virker på kroppen.	Kursisterne kan finde den sætning i hvert tekststykke, som ikke passer i sammenhængen.	LÆS TEKSTEN – Alkohol. Streg den forkerte sætning over.
8	Kursisterne bliver opmærksomme på, at man i Danmark har nogle nationale sundhedsanbefalinger.	Kursisterne kan læse, forstå og finde information i en tekst fra Sundhedsstyrelsen.	FIND INFORMATION – Sundhedsstyrelsen om alkohol. LÆS
9-10	Kursisterne forstår en enkel tekst om konsekvensen af at drikke for meget.	Kursisterne kan læse, forstå og finde ord, som betyder det samme.	LÆS TEKSTEN – Erik drikker for meget. SAMME BETYDNING – Sæt pile.

Bilag. Lærervejledning til Sundhedsdansk

■ AT HAVE DET GODT

Oversigt over mål for opgaver/øvelser

Kompetencemål: Kursisterne tilegner sig en viden og et sprog, som sætter dem i stand til at forstå, hvad de selv kan gøre for, at de selv og andre trives.

Side	Færdigheds- og vidensmål	Konkret i øvelsen	Opgaver/materialer
1	Kursisterne kender udvalgte ord, som har at gøre med trivsel/mistrivsel.	Kursisterne kan genkende, læse, forstå, udtale og bruge ord, som har med trivsel/mistrivsel at gøre.	NYE ORD – Hvordan har de det? Skriv de rigtige ord under billederne Øvelse. Hvordan har han/hun/de det?
2	Kursisterne forstå betydningen af tillægsord, som beskriver en sindstilstand.	Kursisterne kan læse og forstå en sætning og kan matche den med det rigtige ord.	SAMME BETYDNING Sæt pile.
3	Kursisterne bliver opmærksomme på, hvordan mennesker omkring dem har det.	Kursisterne kan beskrive og fortælle, hvad de ser på en tegning, som handler om menneskers trivsel.	BESKRIV OG FORTÆL – Hvordan har de det?
4	Kursisterne får kendskab til forskellige ting, der kan være med til at give trivsel.	Kursisterne kan læse og forstå sætninger, som handler om trivsel. De kan skrive simple sætninger, som handler om, hvad der gør dem glade.	LÆS OG TAL SAMMEN – Ting, der kan gøre dig glad. SKRIV – Hvad gør dig glad?
5-6	Kursisterne får kendskab til, at de selv har nogle muligheder for at øge deres egen trivsel.	Kursisterne kan læse og forstå en tekst, som anviser handling i forhold til at få det bedre.	LÆS – At have det godt. FIND INFORMATION – Svarene finder du i teksten.
7	Kursisterne forstår deres egen opbyggende rolle, når det kommer til at skabe venner.	Kursisterne kan læse og forstå en tekst og kan skrive en e-mail, som inviterer til middag.	LÆS – Nesiba inviterer til middag. SKRIV EN SMS – Invitér til middag.
8	Kursisterne forstår, at man kan skabe relationer gennem mange forskellige sammenhænge.	Kursisterne kan formulere simple sætninger mundtligt, om hvor og hvordan man finder venner.	DIALOG – Hvor og hvordan finder du venner?
9	Kursisterne forstår, at måltidet kan være med til at danne rammen om mødet med nye mennesker.	Kursisterne kan finde den sætning i hvert tekststykke, som ikke passer i sammenhængen.	LÆS TEKSTEN – Danmark Spiser Sammen. Streg den forkerte sætning over.
10	Kursisterne bliver opmærksomme på deres egen rolle i at invitere en udenfor fællesskabet indenfor.	Kursisterne kan fortælle en historie ud fra nogle billeder. Først mundtligt, derefter skriftligt.	DIALOG – Tal om billederne. SKRIV HISTORIEN – Brug ordene i boksen.
11-12	Kursisterne forstår, at lægen kan være en hjælp til at få det bedre – også når det handler om mistrivsel.	Kursisterne kan læse og forstå en tekst om depression.	LÆS – Line føler sig trist. FIND INFORMATION – Svarene finder du i teksten Øvelse. Hvordan kan I se, om andre har det godt?
13	Kursisterne kender udvalgte ord og sætninger, som handler om at opøge aktiviteter og fællesskaber.	Kursisterne kan koble betydningen af en sætning til de rigtige billeder.	LÆS OG MATCH – Aktiviteter og fællesskaber. Læs sætningen. Find den rigtige kasse. Skriv bogstavet.

Bilag. Lærervejledning til Sundhedsdansk

■ SMERTER OG SYMPTOMER

Oversigt over mål for opgaver/øvelser

Kompetencemål: Kursisterne tilegner sig en viden og et sprog, som sætter dem i stand til at forstå, hvad de selv kan gøre for, at de selv og andre trives.

Side	Færdigheds- og vidensmål	Konkret i øvelsen	Opgaver/materialer
1-2	Kursisterne lærer ord, som kan udtrykke smerter. Kursisterne kan genkende, læse, forstå, udtale og bruge ordene.	Kursisterne forbinder ord og illustration ved at skrive det rigtige ord under den rigtige tegning.	NYE ORD - Smerter.
3	Kursisterne kan koble smerte til handling.	Kursisterne finder den sætning i hvert tekststykke, som ikke passer i sammenhængen.	LÆS – Om smerter. Streg den forkerte sætning over.
4	Kursisterne undersøger ord om smerter på modersmål og dansk.	Kursisterne oversætter ord fra modersmål til dansk og finder ud af, om de kan bruges på dansk.	UNDERSØG – Ord om smerter?
5	Kursisterne kan bruge ord om smerter i de to mest brugte grammatiske former.	Kursisterne sætter ord om smerter ind i den rigtige form i øvelsens sætninger.	GRAMMATIK – Verber: Nutid – Lang tillægsform.
6	Kursisterne kan fortælle, hvor det gør ondt, og hvordan det gør ondt.	Kursisterne stiller og svarer på spørgsmål om smerter.	DIALOG – Brug ordene.
7	Kursisterne kan graduere ord for smerter.	Kursisterne placerer ord for smerter på en visuel skala.	FIND ORDENE – Hvor ondt gør det?
7	Kursisterne forstår, at sætningers konstruktion kan påvirke meningen.	Kursisterne kan forklare betydningen af to sætninger, som indeholder samme ord.	UNDERSØG – Samme fire ord – forskellig betydning.
8	Kursisterne kender til tidsudtryk, som kan beskrive, hvor ofte en smerte viser sig.	Kursisterne kan finde og gruppere tidudtryk, som betyder det samme.	SÆT ORDENE I GRUPPER – Hvor ofte har du ondt?
9	Kursisterne kan forbinde smerter med bevægelse.	Kursisterne kan forstå simple sætninger og indsætte det rigtige bevægelses-verbum.	FIND DET RIGTIGE ORD – Smerter ved bevægelse.
10	Kursisterne forstår ord for forskellige tider på døgnet.	Kursisterne kan læse og udtale ordene for tider på døgnet og koble dem med markering på urskrive	NYE ORD – Hvornår har du ondt?
11	Kursisterne forstår en enkelt tekst om konsultation hos lægen.	Kursisterne kan læse, forstå og krydse det rigtige svar af ud fra spørgsmål til teksten.	LÆS TEKSTEN – Samir hos læge. LÆS OG SÆT KRYDS – Find svarene i teksten.
12	Kursisterne kan føre en dialog om smerter.	Kursisterne kan forstå og svare på spørgsmål om smerter.	DIALOG
13	Kursisterne kender betydningen af verber om smerter	Kursisterne kan indsætte det rigtige verbum i sætningerne.	LÆS OG INDSÆT – Smerter giver erfaring.
14	Kursisterne forstår, at smerter kan opleves meget individuelt.	Kursisterne kan forklare betydningen af et ordsprog med egne ord.	DIALOG – Ordsprog.
15-16	Kursisterne lærer ord, som kan udtrykke symptomer.	Kursisterne kan læse og forstå ordene for symptomer og sætte dem under de rigtige tegninger.	NYE ORD - symptomer.
17	Kursisterne forstår betydningen af ord for symptomer.	Kursisterne skriver det rigtige ord på den tomme linje.	FIND DET RIGTIGE ORD - Symptomer.
18	Kursisterne bruger det rigtige verbum i forb.m symptomer.	Kursisterne kan indsætte det rigtige verbum i sætningerne.	GRAMMATIK – Har, er eller lider af?

Bilag. Lærervejledning til Sundhedsdansk

■ AT FÅ ET BARN

Oversigt over mål for opgaver/øvelser

Kompetencemål: Kursisterne tilegner sig en viden og et sprog, som sætter dem i stand til at forstå, hvad de selv kan gøre for, at de selv og andre trives.

Side	Færdigheds- og vidensmål	Konkret i øvelsen	Opgaver/materialer
1-2	Kursisterne lærer ord om at få et barn. Kursisterne kan genkende, læse, forstå, udtale og bruge ordene.	Kursisterne forbinder ord og illustration ved at skrive det rigtige ord under den rigtige tegning.	NYE ORD – Graviditet og fødsel.
3	Kursisterne lærer ord om at få et barn. Kursisterne kan genkende, læse, forstå, udtale og bruge ordene.	Kursisterne læser sætningerne og vælger og indsætter de rigtige ord på de tomme pladser.	LÆS OG INDSÆT
4	Kursisterne kan genkende, læse, forstå, udtale og bruge ord om at få et barn.	Kursisterne konstruerer simple sætninger, hvor de nye ord om at få et barn indgår.	LAV SÆTNINGER
5-6	Kursisterne kan finde svar i en tekst på spørgsmål om undersøgelser i graviditeten.	Kursisterne læser spørgsmålene som en indgang til en tekst. Svarene finder de i teksten "Undersøgelser i graviditeten".	FIND INFORMATION – Læs et spørgsmål. Skriv svaret på linjen.
7	Kursisterne får kendskab til et forløb omkring en fødsel.	Kursisterne kan læse og forstå en simpel tekst om en fødsel.	LÆS TEKSTEN – Yasmin skal føde.
8	Kursisterne lærer ord, som handler om en fødsel.	Kursisterne kan læse en sætning, genkende indholdet og matche den med det rigtige ord og tegning.	LÆS OG MATCH – Hvad betyder ordet?
9-10	Kursisterne får kendskab til sundhedsplejen.	Kursisterne kan finde den sætning i hvert tekststykke, som ikke passer i sammenhængen.	LÆS TEKSTEN – Sundhedsplejen.
11	Kursisterne får kendskab til børnevaccinations-programmet	Kursisterne kan læse og forstå en tekst med meget information.	LÆS TEKSTEN - Vaccination.
12	Kursisterne får viden om børnevaccinationer.	Kursisterne kan finde specifik information i en tekst og svare på spørgsmålene.	FIND INFORMATION
13	Kursisterne får viden om 12-års-vaccinen mod HPV.	Kursisterne kan læse en tekst og vurdere om et udsagn er rigtigt eller forkert.	LÆS – 12-års-vaccinen mod HPV.